

Proposta de Resolució

Unitat d'Aran

La Val d'Aran és una entitat territorial singular dins de Catalunya, dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística, defensada pels aranesos al llarg dels segles. Una singularitat que és objecte de protecció a través d'un règim jurídic especial, la Llei de Règim Especial d'Aran. En aquest sentit, tal com mandata l'EAC, el poble aranès exerceix l'autogovern mitjançant el Conselh Generau d'Aran, màxima institució aranesa, i les altres institucions pròpies.

Unitat d'Aran neix com a partit polític l'any 1979, recollint el testimoni de l'Associació de Veïns "Es Terçons", que tenia com objectiu principal treballar per l'inclusió a l'Estatut de Sau del fet diferencial aranès per a recuperar les institucions pròpies de govern, dontant-les de competències i finançament. Així, aquell 1979, "Es Terçons" pren l'acord de participar en les primeres eleccions democràtiques amb l'ideari bàsic de la recuperació de l'autonomia aranesa. És llavors quan UA inicia el seu camí com a partit amb perfil polític propi, progressista, aranesista, municipalista i de clares conviccions en la defensa dels drets nacionals d'Aran, en l'afirmació de la seva cultura pròpia, del seu estatus diferenciat a Catalunya i en la voluntat d'aconseguir una societat més justa i igualitària.

Durant aquests 45 anys des de la seva formació, Unitat d'Aran ha representat progrès per l'Aran i ha treballat per a conservar les institucions i tradicions pròpies, la terra, cultura, llengua i identitat araneses. Ha estat sempre al servei de l'Aran i de la seva gent i, gràcies al compromís, coratge i lleialtat al país de totes les persones que han format, i formen, part d'aquest partit polític, s'ha aconseguit recuperar la màxima institució aranesa, el Conselh Generau d'Aran i, amb ell, l'autonomia política i autogovern històric del territori aranès. Gràcies a totes elles, s'ha aconseguit l'aprovació i implementació a l'Aran de drets socials tant bàsics com la sanitat, la cultura, l'educació, entre d'altres.

Unitat d'Aran és un partit municipalista que considera als municipis part fonamental de la divisió administrativa del nostre país, entenent que són peça clau en el procés de descentralització de l'administració autonòmica i estatal. Els objectius polítics d'UA estan basats en la voluntat d'assolir una societat més justa i igualitària que permeti l'accès de totes les persones als drets bàsics per a una vida digna, és a dir, l'educació, la sanitat pública, l'accès a un habitatge digne i assequible i la igualtat d'oportunitats, sigui quina sigui la seva classe social.

La convicció i la voluntat per participar en la construcció d'un projecte de progrés per Catalunya ha fet que, d'ençà de l'any 1991, Unitat d'Aran i el Partit dels Socialistes de Catalunya hagin convergit en un projecte comú que ha cristalitzat en el Protocol de Relació entre ambdós partits van renovar, per quarta vegada, el 16 de desembre de 2022.

D'ençà que el PSC i UA han signat els diversos protocols de relació (1991, 1999, 2012 i 2022), ambdós partits han reforçat i consolidat una aliança política i ideològica en favor de l'autogovern d'Aran, dels seus municipis i del seu reconeixement com territori singular dins de Catalunya, amb identitat pròpia, basada en la voluntat històrica de la ciutadania aranesa d'autogovernar-se i una llengua i cultura pròpies que han marcat el destí del poble aranès al llarg dels segles.

L'experiència de relació i cooperació política entre UA i PSC ha demostrat ser una col·laboració exitosa en la què ha esdevingut clau la preservació d'espais polítics articulats i a l'hora diferenciats i el respecte i lleialtat a l'autonomia política de cadascun, quelcom que ha permès que Unitat d'Aran hagi aportat a la

Proposta de Resolució

Unitat d'Aran

societat aranesa una vocació progressista de les seves institucions, així com resultats en els diferents comicis electorals.

Aquesta relació ha permès també que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006, aprovat durant el mandat del primer Govern d'Entesa a la Generalitat, emparés i respectés la singularitat d'Aran, tal com també va fer la Llei 16/1990, de 13 de juliol, i la seva modificació de 2015 (Llei 1/2015, de 5 de febrer), sobre el Règim Especial d'Aran. Ara, després de més de trenta anys d'autogovern, és necessari, donada la manca de desplegament efectiu que aquesta Llei arrossega, definitivament, actualitzar-la i desenvolupar-la per fer complir el mandat estatutari i la voluntat de l'Aran per consolidar el seu autogovern. Una manca de desplegament efectiu que també afecta a la Llei 35/2010, d'1 d'octubre, de l'occità, aranès a l'Aran, impulsada pel segon Govern d'Entesa, que tot i que va significar un major reconeixement de l'aranès, element fonamental de l'identitat de la Val d'Aran i de la seva història, no ha tingut cap impacte en la millora de l'ús social, la normalització i la difusió de la llengua, que es troba en una situació extremadament crítica per a la seva supervivència.

En aquest sentit, Unitat d'Aran i el PSC, estan compromesos a impulsar i actualitzar aquestes dues lleis que no s'han desenvolupat provocant un greuge a la consolidació de l'autogovern d'Aran. Aquest impuls ha d'ajudar a reforçar l'especificitat de l'organització institucional i administrativa de la Val d'Aran, així com la seva autonomia, per ordenar i gestionar els afers públics del seu territori.

Un compromís que es reflexa als propis Estatuts del PSC, que incideixen en què "el PSC, atenent a aquesta singularitat, mantindrà una vinculació orgànica amb el partit polític Unitat d'Aran, el qual, segons el protocol signat entre ambdós, assumeix la representació del PSC al territori de l'Aran i, així, aquest no queda vinculat a cap altra Federació".

Per tot això, en aquest 15è Congrés del PSC, Unitat d'Aran i el Partit dels Socialistes de Catalunya es reafirmen en la seva voluntat d'agermanament i col.laboració, des del respecte i la lleialtat que ha regit la seva relació durant aquests trenta tres anys, per a seguir aprofundint el vincle entre ambdós partits i seguir treballant conjuntament d'acord amb els ideals, valors i objectius compartits.

Un vincle que ha de permetre seguir col.laborant en la defensa d'una Catalunya de progrés que respecti i ajudi a consolidar l'autogovern aranès, que no té cap altre objectiu que el de situar a les persones al centre de les polítiques, fent de la defensa de la identitat aranesa el pal de paller d'aquestes accions.

Unitat d'Aran i el Partit dels Socialistes de Catalunya seguiran, doncs, treballant conjuntament en la construcció d'un projecte comú en el què els principis d'autonomia i de defensa de la justícia social formen part del mateix combat polític i, per tant, en l'obtenció d'un Aran i una Catalunya més pròpers i justos, més fraternals i més equitatius, equilibrats socialment, econòmicament, territorialment i ambientalment.